

Ulla Tørnæs' tale ved konference "Udviklingspolitiske prioriteter for 2006- 2010"

Taler

Ulla Tørnæs
Minister for udviklingsbistand

Dato

30. august 2005

Sted

København

Om to uger samles verdens ledere til topmøde i New York.

Jeg vil selv deltage sammen med stats- og miljøministeren. Et helt afgørende punkt på dagsordenen er, hvordan vi gør FN's 2015 Mål til virkelighed. Det er en dagsorden, der i vores del af verden godt kan virke fjern. Men for halvdelen af verdens befolkning er det et spørgsmål om liv og død – fremtid eller undergang.

Ved FN topmødet skal Afrika sættes i fokus. Hvis vi ikke får bugt med konflikterne i Afrika, og der ikke bliver skabt yderligere vækst og reduktion af fattigdom, vil det internationale samfund ikke have levet op til sit ansvar.

Udfordringen er at bære dagsordenen fra det nylige G8 topmøde i Gleneagles videre med samme kraft. Målet er langt fra nået endnu. Både rige og fattige lande skal holdes fast på deres fælles ansvar for at bekæmpe fattigdom. For at sikre demokrati. Menneskerettigheder. Fred og udvikling.

Som vor platform for topmødet i New York er jeg glad for i dag at kunne fremlægge regeringens udviklingspolitiske prioriteter for perioden 2006-2010.

Det er en ambitiøs plan, som sigter mod at opnå mest muligt for de danske bistandskroner i de kommende år. Med planen vil Danmark kunne præge den internationale udviklingsdagsorden.

Samtidig skal vi fokusere og effektivisere vores egen udviklingsbistand. Planen giver både et bud på de globale og de nationale udfordringer.

Med planen vil vores position som en af verdens største donorer per indbygger blive fastholdt.

Men vi skal ikke bare være størst. Vi skal også være bedst. Det kræver en dynamisk udviklingspolitik, hvor vi ikke hviler på laurbærrene.

At prioritere udviklingsindsatsen er helt afgørende. Det ved vi fra Copenhagen Consensus.

Vi skal ikke fra dansk side forsøge at gøre alt selv. Vi skal sætte ind, hvor behovet og effektiviteten er størst. Vi skal gøre det vi er bedst til. Og så skal vi lade andre gøre det, de er bedre til. Et effektivt samarbejde med andre donorer er helt afgørende for god bistand.

Regeringens nye udviklingspolitiske prioriteter går under navnet ”Globalisering – fremskridt i fællesskab”.

Det overordnede tema er globaliseringen. Det er et emne, som står højt på den politiske dagsorden i Danmark. Som I ved, har statsministeren nedsat et særligt Globaliseringsråd. Rådet fokuserer på at styrke Danmarks konkurrenceevne.

Udgangspunktet for udviklingspolitikken er et andet, nemlig: hvordan udviklingslandene påvirkes af globaliseringen og tager udfordringen op.

Det er nu, der skal sættes ind, så udviklingslandene kan få det fulde udbytte af globaliseringen. Ellers vil problemerne kun blive større. Problemer, som vi i sidste ende også vil kunne mærke inden for Danmarks grænser.

Globaliseringen er – i modsætning til hvad der ofte hævdes - en gevinst for udviklingslandene.

Men gevinsterne giver ikke sig selv. De opstår ikke per automatik. Regeringen vil med udviklingsbistanden medvirke til, at de fattige lande fuldt ud kan realisere gevinsterne.

Til at fattige lande kan tage aktivt del i den globale økonomi. Til at landene kan opnå den økonomiske vækst, som er vejen ud af fattigdom.

Udviklingsbistand kan ikke gøre det alene. Udfordringen for udviklingslandene er – ligesom for Danmark – at føre en ansvarlig national politik.

Der er intet, som kan træde i stedet for god regeringsførelse. Viljen til reformer og udvikling skal komme indefra. Det betyder ikke, at udviklingslandene skal klare sig selv.

Udviklingsbistanden har en vigtig rolle. Vi skal yde støtte til udviklingslandenes egne bestræbelser. Udviklingsbistanden skal accelerere en positiv udvikling. Der skal ikke mindst sættes ind i Afrika, hvor behovet er størst.

Verdensbanken har analyseret, hvordan det er gået de udviklingslande, der er blevet globaliseret siden 1980. Jeg syntes, at studiet giver et interessant billede, der dokumenterer de potentielle gevinster for udviklingslandene ved globaliseringen.

Udviklingslandene er i studiet inddelt i to grupper: globaliserede og ikke-globaliserede ulande. I gruppen af globaliserede lande finder vi blandt andet Kina, Indien og Mexico. Gruppen af mindre globaliserede udviklingslande består først og fremmest af lande fra Afrika og Centralasien - herunder store lande som Algeriet, Egypten, Iran og Pakistan.

De globaliserede udviklingslande har oplevet en høj vækst i 90'erne. Deres vækstrater har været betydeligt større, end hvad der er set i industrilandene i samme periode.

Derimod har de mindre globaliserede udviklingslande oplevet en meget svag økonomisk vækst. De globaliserede udviklingslande har foruden de høje vækstrater også opnået en betydelig reduktion i antallet af personer, der lever under fattigdomsgrænsen.

Den gennemsnitlige levetid og graden af uddannelse er også blevet forbedret i disse lande. Dertil kommer, at de globaliserede udviklingslande har haft kraftigere stigninger i lønningerne.

Det betyder, at gevinsterne ved globalisering er kommet arbejdskraften til gode. Der kan selvfølgelig gives flere forskellige forklaringer på udviklingen, men det overordnede billede er sigende. __Disse facts viser, hvor vigtigt det er for Afrika at tage aktivt del i globaliseringen. Mange lande har den rette vilje. Men de mangler kapaciteten. Det er her vi skal sætte ind med den danske bistand. En afgørende del af grundlaget for ”fremskridt i fællesskab” er EU-samarbejdet. Der skal ikke være tvivl om, at Danmark har størst mulighed for indflydelse på den globale udvikling gennem EU. Der er bedre global gennemslagskraft for europæiske værdier, når vi står sammen, end når vi handler hver for sig.

Lad mig nu vende blikket mod det konkrete indhold i de nye udviklingspolitiske prioriteter. Hvilke konkrete initiativer vil der så blive gennemført? Lad mig nævne nogle af hovedelementerne.

Prioritetsplanen fokuserer på en målrettet indsats for fremme af FN's 2015 Mål, især i Afrika. Det er kernen i dansk bistand. Regeringen vil vælge et nyt programsamarbejdsland i Afrika. Det er et synligt dansk signal om større fokus på Afrika.

Vi er allerede gået i gang med analyser af en række mulige kandidatlande. Vi vil særligt kigge nærmere på Etiopien, Mali og Niger. En endelig udmelding kan forventes sidst på året. Jeg regner selv med at ville aflægge besøg i de mulige programlande i løbet af efteråret.

Regeringen vil øge sin bistand til Afrika. Men det er vigtigt at understrege, at Danmark allerede indtager en international førerposition. Hver enkelt dansker gav i 2003 ca. 87 USD i bistand til Afrika. Det skal sammenlignes med et OECD gennemsnit på ca. 22 USD per indbygger.

Danmark gav altså fire gange mere end OECD gennemsnittet. Kun Norge gav mere. Denne førerposition giver os et solidt udgangspunkt for at presse på for øget bistand til Afrika ved FN topmødet i New York.

EU har allerede meldt klart ud om mere bistand med fokus på Afrika. Der er sat et konkret mål for opnåelse af 0,7% i 2015 med et mellemliggende mål på 0,56% i 2010. Danmark vil arbejde målrettet på, at løfterne indfries.

I indsatsen for 2015 Målene er der ligeledes behov for en styrket indsats for bekæmpelse af hiv/aids. Næsten 30 mio. mennesker lever i dag med hiv alene i Afrika syd for Sahara. Hvis sygdommen ikke bremses, vil det undergrave en bæredygtig udvikling for hele samfund. Det er med rette, at FN's generalsekretær betegner sygdommen som en af vor tid største trusler.

Copenhagen Consensus konkluderede, at bistand til bekæmpelse af hiv/aids er et af de enkeltområder, hvor der opnås mest muligt for hver bistandskrone.

Regeringen vil igangsætte en række nye initiativer til bekæmpelse af hiv/aids. Indsatsen vil særligt blive fokuseret på de grupper, der rammes hårdest af epidemien i udviklingslandene: kvinder, børn, unge og forældreløse børn.

Regeringen gav i 2004 ca. 400 mio. kr. til bekæmpelse af hiv/aids. Indsatsen vil

blive styrket yderligere.

Konkret vil regeringen afsætte 25 mio. kr. til at styrke kvinders muligheder for at beskytte sig mod hiv/aids smitte.

Pengene skal blandt andet øge fattige kvinders adgang til kvindekondomer, som kan forbedre deres risikosituation her og nu. Midlerne kan samtidig styrke den internationale forskning i virusdræbende cremer, såkaldte mikrobecider.

Herudover vil regeringen fastholde sin ekstraordinært høje bistand til Den Globale Fond til bekæmpelse af hiv/aids, tuberkulose og malaria. Bidraget til fonden vil i 2006 være på 140 mio. kr.

Regeringen vil ligeledes fastholde det oprindeligt tidsbegrænsede bidrag til innovative NGO-indsatser til bekæmpelse af hiv/aids på 25 mio. kr. per år. NGO'erne har ofte en særlig styrke i indsatsen mod hiv/aids. Det ønsker regeringen at støtte.

Endvidere vil regeringen øremærke 50 mio. kr. af det danske bidrag til FN's befolkningsorganisation (UNFPA), så midlerne målrettet anvendes til at afhjælpe det store og akutte behov for prævention i udviklingslandene.

Gennem denne øremærkning vil vi kunne sikre en målrettet indsats mod hiv/aids med den multilaterale bistand.

Endelig vil regeringen igangsætte en ny fase af et sundhedsprogram i Mozambique med en hiv/aids komponent på ca. 125 mio. kr.

Samlet er der tale om en meget stærk dansk profil i kampen mod hiv/aids. Udover øgede bevillinger til bekæmpelse af hiv/aids har vi fra dansk side også øget vores internationale engagement i den globale politik-udvikling – blandt andet gennem medlemskab af bestyrelsen for Den Globale Fond.

Den høje prioritering af miljøet vil også blive fastholdt. Vi har nu igangsat miljøprogrammer i 10 af vores 15 programsamarbejdslande, og regeringen vil være særlig opmærksom på muligheden for at igangsætte et miljøprogram i et nyt programsamarbejdsland i Afrika.

Alene sidste år blev der afsat yderligere ca. 160 mio. kr./år til miljøindsatser. Disse midler vil blive fastholdt. Herudover vil der blive gennemført en særlig indsats på klimaområdet.

Udviklingen af såkaldte CDM-projekter vil blive intensiveret. Der er under den særlige miljøbistand afsat i alt ca. 40 mio. kr. til udvikling af CDM-projekter. Desværre går det indtil videre lidt trægt med køb af afledede CO2 kreditter. Det gør det for alle. Jeg håber, at vi snart vil se fremskridt.

Der vil også blive gjort mere for at fremme udviklingen af den private sektor i

udviklingslandene. Den danske bistand skal i højere grad fokusere på at skabe privatsektordrevet økonomisk vækst.

Regeringen vil som led i denne indsats oprette et nyt erhvervssektorprogram i Afrika. Bistanden til offentlige private partnerskaber vil også blive øget. Det er en meget vigtig bistandsform. At få inddraget den private sektor er helt afgørende, hvis udviklingen skal vendes i fattige lande.

Et væsentligt forhold er en klar holdning til bekæmpelse af korruption. Her har vi fra dansk side lagt os foran med vores nye handlingsplan og ”nul-tolerance” politik. Korruption er ofte vækstens værste fjende. Det er til klar fordel for de fattige, når regeringen sætter hårdt mod hårdt i kampen mod korruption.

På erhvervsiden har der i den sidste tid været en del blæst omkring IFU og PS-programmet. Erhvervsinstrumenterne er fejlagtigt blevet forvekslet med erhvervsstøtte.

Jeg ser en stor udviklingsmæssig værdi i både IFU og PS-programmet, som jeg ønsker at fastholde. Men vi skal skærpe fattigdomsorienteringen i indsatserne og sikre, at der virkelig sker en udvikling af den lokale private sektor.

For at styrke fokuset på fattigdomsbekæmpelse er indkomstgrænsen for IFU blevet sat ned til 2428 USD, så den følger grænsen for blandede kreditter. Det er mere end en halvering i forhold til den hidtidige grænse. Det er i et fattigdomsperspektiv ikke blot forsvarligt. Det er direkte ønskeligt.

For PS-programmets vedkommende har der været en kritik af investeringer i servicesektoren, og af vores samarbejde med større virksomheder. Lad mig slå

fast. Vi gør udviklingslandene en bjørnetjeneste, hvis vi ikke medvirker til investeringer i servicesektoren – og til et stærkt partnerskab med store virksomheder.

For mange udviklingslande er der netop et stort beskæftigelses- og indkomstpotentiale på serviceområdet. Og jeg ser bestemt heller ingen grund til at diskriminere store danske virksomheder, når det gælder mulighederne for at etablere partnerskaber med lokale partnere.

Det er de selv samme virksomheder, der rent faktisk skaber mange, mange arbejdspladser i udviklingslandene.

Men vi kan selvfølgelig drøfte vilkårene for PS-programmet, og det skal vi også. Vi skal se hvordan de bedst organiseres. Derfor har jeg besluttet, at der i løbet af efteråret skal gennemføres en analyse af PS-programmet.

En slags serviceeftersyn, der også skal se på, om der er instrumenter, vi mangler i dag. Det er under alle omstændigheder sund fornuft efter 12 års virke.

Bistanden til nærområdeindsatser vil også blive øget. Den samlede danske bistand til nærområdeindsatser vil kunne stige til 300 mio. kr. i 2006.

Samtidig vil regeringen internationalt arbejde for etableringen af en global repatrieringsfacilitet. Indsatsen vil sigte mod at forbedre levevilkårene for både fordrevne og lokalbefolkninger.

Et vigtigt mål vil være, at flygtninge og internt fordrevne hurtigst muligt får mulighed for at vende tilbage og etablere sig, hvor de kommer fra. Der er i de seneste år blevet skabt en klar samtænkning med den nationale danske flygtningeindsats. Det er et godt eksempel på, hvordan vi kan håndtere globaliseringens udfordringer - ved at bruge forskellige danske politikker i fællesskab.

Regeringen vil endvidere intensivere Danmarks internationale indsats for at fremme frihed, demokrati og menneskerettigheder. En grundpille i den danske indsats for demokrati og menneskerettigheder vil være en videreudvikling af Det Arabiske Initiativ.

Regeringen vil øge bistanden med 50 mio. kr. til bilaterale demokrati- og menneskerettighedsprojekter, så den i alt vil udgøre 200 mio. kr. i 2006. Vi vil afsætte 30 mio. kr. i 2006 til den langsigtede indsats mod terrorisme og ekstrem fundamentalisme - med fokus særlig på Afrika. Danmark vil fortsat arbejde internationalt for, at udviklingspolitikken indgår som et af en række instrumenter i kampen mod den internationale terrorisme.

Endelig lægger jeg vægt på at styrke uddannelsesindsatsen. Vi vil øge bidraget til UNESCO og 'Uddannelse for Alle' fra 5 til 20 mio. kr., og vi vil også øremærke en del af vores bidrag til UNICEF til pigers uddannelse. Jeg ser klar uddannelse som et nøgleområde i udviklingsprocessen i de fattigste lande.

Endelig vil det danske medlemskab af Sikkerhedsrådet blive brugt som en platform til at fremme sammenhængen mellem sikkerhed og udvikling.

Vi har gode erfaringer med civilt militært samarbejde i postkonflikt lande – Irak og Afghanistan. Regeringen har afsat 250 mio. kr. til genopbygningsindsatsen i Irak i 2005-2008. Forslag til en større indsats i Sudan forventes desuden snart forelagt Finansudvalget.

For at understøtte de danske prioriteter i Sikkerhedsrådet vil Danmark aktivt støtte oprettelsen af en Freds- og Genopbygningskommission under FN, som kan styrke sammenhængen mellem sikkerhed og udvikling.

Regeringen vil være indstillet på at yde et finansielt bidrag til Kommissionen, som jeg håber bliver oprettet ved FN Topmødet i New York i september.

Hvordan skal alle disse nye initiativer så finansieres, vil nogen af jer måske spørge.

Her vil jeg understrege, at bstanden årligt pris/løn reguleres. Det tilfører hvert år nye midler til bstanden. Ved en langsigtet planlægning er der endvidere mulighed for at fase nye aktiviteter ind. Samtidig vil bstanden blive fastholdt på et niveau - som det er nævnt i regeringsgrundlaget - der ikke kommer under 0,8 pct. af BNI i de kommende år. Det giver os gode og sikre arbejdsbetingelser.

Endelig er der i 2006 som nævnt i regeringsgrundlaget lagt op til en omfordeling fra multilateral til bilateral bistand.

Det bringer mig til at sige et par ord om den del af regeringsgrundlaget. Der er i foråret, som opfølgning på regeringsgrundlaget gennemført et kritisk eftersyn af den multilaterale bistand for at bringe den mere på niveau med niveauet i andre ligesindede lande.

Konkret vil der i 2006 blive omprioriteret 150 mio. kr. fra den multilaterale til den bilaterale bistand. Blandt andet bidragene til IFAD og ITC vil blive reduceret.

Det er tillige hensigten, at Danmark vil ophøre med at bidrage til den Nordiske Udviklingsfond, som i alt væsentlighed har overlevet sig selv grundet afbindingen af den danske bistand.

Nogen vil måske spørge, hvorfor der netop nu er gennemført en kritisk analyse af den multilateral bistand.

Her er mit svar, at det er sund fornuft med jævne mellemrum at underkaste sine egne handlinger et kritisk eftersyn. Det er vigtigt løbende at spørge sig selv: Hvor meget bidrager vi i forhold til ligesindede lande? Hvor indfrier vi bedst vores prioriteringer? Hvor er effektiviteten størst?

Multilateral og bilateral bistand er ikke et enten/eller. Det er et spørgsmål om balance. Vi skal løbende være rede til at skrue op og ned for både den multilaterale og bilaterale bistand.

Når der er god grund til det. Desværre er der ofte en automatisk kritisk holdning overfor ændringer. Lad mig derfor slå fast, at den hidtidige fordeling mellem bilateral og multilateral bistand ikke er hellig.

Der er nok ikke tvivl om at en af de vigtigste opgaver som udviklingsminister er at prioritere udviklingsmidlerne, så der opnås mest muligt for hver bistandskrone.

Det er i sagens natur ikke en opgave, der altid stiller alle tilfredse. For mig er det

vigtigste, at bistanden kommer de fattigste i udviklingslandene mest muligt til gode. Det er selve grundforudsætningen i dansk bistand.

Et godt eksempel på vanskelighederne ved at acceptere omprioriteringer er de sidste ugers debat om regeringens omfordeling af midler fra NGO'ers oplysningsarbejde til nye NGO-projekter i udviklingslandene.

Lad mig slå fast: Det er ikke en besparelse. Det er en prioritering, der flytter penge fra organisationer i Danmark til de fattige i udviklingslandene.

Denne omprioritering betyder ikke, at NGO'erne ikke skal fortsætte deres oplysningsarbejde. Der er brug for, at NGO'erne deltager engageret i en fri debat om udviklingssamarbejdet.

Det er en dansk tradition. Et sådant engagement fordrer, at NGO'ernes informationsindsats sker for egne midler. At forlade sig på statsfinansiering, som det i et vist omfang er sket hidtil, udhuler det folkelige element og risikerer at blive en sovepude. Derfor har jeg prioriteret, at pengene gør mere gavn ved at gå direkte til de fattigste.

Lad mig - inden jeg giver ordet frit til spørgsmål - kort opsummere nogle af hovedbudskaber i de udviklingspolitiske prioriteter, som danner rammen for vores drøftelser i dag.

For det første: Vi står over for et vigtigt topmøde i New York til september. Et positivt udfald vil få stor betydning for udviklingslandene i de kommende år. Det er vigtigt, at drøftelserne om udvikling og ikke mindst Afrika fører til konkrete tilsagn. Det politiske momentum skal udnyttes.

For det andet: Globaliseringen indeholder mange muligheder for udviklingslandene. Men gevinster vil ikke opstå per automatik. Dansk bistand skal indrettes, så udviklingslandene bliver i stand til at hjælpe sig selv. Det vil kræve en bred indsats. Fokus vil bl.a. være på fremme af økonomisk vækst, indsatsen mod hiv/aids, nærområder og beskyttelsen af det globale klima.

For det tredje: Regeringen vil søge at opnå mest muligt for hver enkelt dansk bistandskrone. Det vil betyde konkrete prioriteringer og en løbende effektivisering. Vi skal sætte ind hvor behovet er størst – og hvor vi gør tingene bedst. Danmark vil gå foran for at fremme et effektivt internationalt donorsamarbejde.

Med de ord vil jeg gerne åbne for spørgsmål.

Tags

Politisk tale, Venstre

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/udviklingspolitiske-prioriteter-for-2006-2010>